

20 VERDIDEBATT

ISRAEL. Flere norske og europeiske banker har brutt samarbeidet med israelske banker som har virksomhet i israelske bosettinger. På bildet er bosettingen Maale Adumim på Vestbredden.

Foto: Sebastian Scheiner/AP Photo/NTB scanpix

Obama for bosettere?

Europeiske banker og bedrifter som vil unngå å støtte bosettinger, risikerer å rammes av en **ny, amerikansk lov**.

ISRAEL

HANS MORTEN HAUGEN

Dr. jur., professor ved Diakonhjemmet Høgskole

Leder av Sabeels venner i Norge

President Barack Obama har nå signert og godkjent Trade Promotion Authority Bill. Den primære målsettingen er å fremme en såkalt «fast track»-godkjenning av to store frihandelsavtaler, med Stillehavsregionen og EU.

I den lovtteksten som Obama godkjente, inngår også fremming av handel og kommersielt samarbeid med Israel, inklusive «israelsk-kontrollerte» territorier, gjennom Section 908 i Trade Facilitation and Trade Enforcement Act.

Presidenten pålegges å rapportere til Kongressen innen 180 dager og deretter årlig om «politisk motiverte handlinger for boikott, deinvestering og sanksjoner» mot Israel, israelske enheter og israelsk-kontrollerte områder. Deinvestering er å selge seg ut av et selskap.

Rapportene fra presidenten skal inkludere beslutninger fattet av «utenlandske personer, inkludert selskaper, statsfore-

tak og statligtilknyttede finansielle institusjoner, som begrenser eller forbyr økonomiske forbindelser med Israel eller personer som driver virksomhet i Israel eller i israelsk-kontrollerte territorier.» Omfatter er altså personer og selskaper fra hvor som helst i verden.

Bosettinger. Flere norske og europeiske banker har brutt samarbeidet med israelske banker som har virksomhet i israelske bosettinger. Europeiske importører søker å unngå bosetterprodukter, og pålegger sine israelske leverandører kun å handle med produkter med opphav i Israel. Disse vil kunne omfattes av rapporteringen.

Videre heter det at slike politisk motiverte handlinger skal diskuteres i U.S.-Israel Joint Economic Development Group. Privatpersoner og selskaper skal altså rapporteres. Denne rapporteringen kan brukes av andre.

Den israelske anti-boikott-loven åpner for at individer kan saksøke enhver som har tatt til orde for boikott av Israel eller produkter fra Israel eller israelsk-kontrollerte områder. Loven ble opprettholdt av Israels Høyesterett i april i år. Førstevoterende dommer omtalte boikottoppfordringer som politisk terrorisme.

Straffereaksjoner. Den amerikanske loven tydeliggjør at straffereaksjoner skal rettes mot stater og internasjonale organisasjoner som tar til orde for boikott, inklusiv av israelsk-kontrollerte områder. Informasjonen i rapportene fra presidenten eller fra møtene mellom USA og Israel kan brukes av dem som vil saksøke selskaper eller enkeltpersoner for israelske domstoler.

Sammen med den israelske loven er den amerikanske loven med på å undergrave både ytringsfriheten og samvittighetsfriheten.

Verken i Kongressen eller i Israels Høyesterett klargjøres det hva som konkret menes med israelsk-kontrollert. Menes de palestinske C-områdene, eller menes utelukkende israelske bosettinger, og deres infrastruktur?

Begrepet «israelsk-kontrollerte områder» omfatter uansett områder som etter internasjonal lov forstås som okkupert. Det er alvorlig at den israelske loven åpner for å straffeforfølge personer eller selskaper som søker å unngå å støtte opp under en

folkerettsstridig situasjon, og at heller ikke den amerikanske loven skiller mellom Israel og israelsk-kontrollert.

Klargjøring. Riktignok kom det en klargjøring fra det amerikanske State Department om at det manglende skillet i loven strider mot langvarig amerikansk politikk overfor de okkuperte områdene, inklusive bosettingsvirksomhet. Derfor vil ikke USA fremme politikk som legitimerer slike bosettinger. Spørsmålet er bare hvor mye en uttalelse betyr i møte med en omfattende lovt tekst, dersom det kommer til en rettslig tvist.

Hvorfor valgte Obama å signere en lov som ikke har et skille mellom Israel og israelsk-kontrollert? Det enkle svaret er at han ville ha fullmakter til å unngå omkamp om handelsavtalene i Kongressen. Hadde han sendt forslaget tilbake til Kongressen og bedt om at «israelsk-kontrollert» måtte fjernes, kunne det lille flertallet (218–208) blitt til et mindretall.

Sett sammen med den israelske loven er den amerikanske loven med på å undergrave både ytringsfriheten og samvittighetsfriheten. Den støtter opp under urett og gjør en fredsløsning basert på to stater nærmest umulig.

Sinte kristne

Jeg har tillatt meg å imøtegå Hanne Nabintu Herlands svært unyanserte kritikk av Den norske kirkes engasjement i aktuelle sosiale spørsmål. Jeg blir imøtegått på en helside i Vårt Land 13. juli av Pål Georg Nyhagen og Johan Moan. Det er riktig ærefullt.

Jeg sier det jeg mener som teolog, forsker og prest, men det er faktisk nedslående å se hvor sinte enkelte kristelige aktører kan fremstå med sine meninger overfor argumenter de ikke liker.

Johan Moan lanserer synspunkter ut i fra et tradisjonelt, konservativt syn som det kan være viktig å ta videre i debatten om kirkenes fremtid, selv om hans kirkehistoriske slutninger er ytterst unyanserte og diskutabile.

Nyhagens påstander om at «det ikke er til å komme fra at Den norske kirke virker sekulariserende» er høyst tvilsomme ut fra et religionsfaglig synspunkt. Sekulariseringsprosessen i Vesten og forskningsdebatten rundt fenomenet er ytterst komplisert og sammensatt, og i den sammenheng er Nyhagens utnevnelse av Herland som profetisk røst temmelig uinteressant. Sekulariseringsprosessen vedrører forholdet mellom kirke og samfunn, pluralisme i en moderne verden, samt interne holdninger i kirken angående samfunnsutviklingen.

Den konservative fløy i Den norske kirke har bidratt med sitt til sekulariseringen gjennom sin isolasjonistiske holdning overfor flertallet av de dømte medlemmene i kirken. Derfor tror jeg heller ikke at Nyhagens analyse bidrar til å opplyse det norske folk om hva dette dreier seg om når han temmelig arrogant og nedlatende hevder at ledere i Den norske kirke bare er opp-tatt av gallamiddager, titler og hersketeknikker.

Øyvind Norderval, Professor ved Det teologiske fakultet, UiO

Uten ansvar?

For en tid siden har myndighetene fått et nytt forslag om forskning på utkastede asylsøkere. En av grunnene til avslag er utrolig ufølsomt: Avviste asylsøkere er ikke vårt ansvar.

Altså må jeg anta at hvis jeg med eller uten grunn dytter en person utfor brygga, så har jeg ikke noe ansvar?

Den første anmodning om en slik undersøkelse fikk daværende justisminister Grete Faremo (Ap). Nå handler Frp og Høyre i hennes ånd! Et hvert korrektiv er uønsket! Utlendingsmyndighetene trenger ingen fakta om hvilke skjebner deres avgjørelser fører til!

Historien til Gisele Gatete understreker Justisdepartementets ufølsomhet.

Et forten år gammelt feilskjær etter navigering i et forvirrende farvann, kan ikke tilgis. Frp og Høyre ser ikke på foreldelse og finner ingen formidende omstendigheter.

Ole Danbolt d.e.